

Beowulf

XXII. ének

- Beowulf így beszélt, Ecgtheow bátor fia:
„Bölcs király, készen állok.
- 1475 Emlékezz, Healfdene híres ivadéka,
kincsosztó úr, arra, mit korábban beszéltünk.
Ha életem veszítem a vállalt küldetésben,
atyám helyett atyámként cselekedj,
s a távozóknak végső támasza légy.
- 1480 Ha a küzdelemben ott veszek, közeli társaimat,
fiatal követőimet fogadd védelmedbe,
s a kincsek sokaságát, amit kaptam tőled,
szeretett Hrothgar, Hygelacnak küldd el.
Ha ránéz az aranyra, rögtön megérti
- 1485 a geatok hercege, Hrethel sarja,
hogy itt bőkezű barátot találtam,
gyűrűosztó királyt, ki kegyébe fogadott.
Unferthre hagyom a hullámos mintájú
ősi kardot, kemény pengét
- 1490 a kitűnő harcosra – én Hruntinggal fogok
hírnevet kivívni, vagy halál ragad el.”
Szavai végeztével a wederek bajnoka
nem várt válaszra, vakmerő elszántsággal
bukott alá a mélybe, bezárultak fölötte
- 1495 a sós hullámok. Sok idő
telt el, mire megpillantotta a tó fenekét.
Hamarosan rájött az, ki a hullámok birodalmát
uralta félszáz esztendeje, a féktelen étvágyú,
vérszomjas teremtmény, hogy vízilények lakta
- 1500 birtokára fentről betolakodó érkezett.
Felékapott akkor, félelmetes ölelésbe
fogta a harcost, de nem hatolhattak át
a gyűrűs láncingen a gyűlöletes ujjak,
megvédte testét a támadástól a hadi
- 1505 öltözék fémből font hálója.
A vizek farkasa a vackára hurcolta
a tó gyomrában a gyűrűk urát.
Az bármilyen bátor volt, nem bírta használni
fegyverét, mert körülfogták a különös szerzetek.
- 1510 Taviszörnyek hada tolongott körötte,
a falánk pusztítók fogukkal tépték
a testét védő inget. A thán észrevette,
hogy valamiféle terembe terelték, ahol
az ár ereje nem árthat neki,

- 1515 megóvja a forगतag fojtó szorításától
a csarnok teteje. Tűz fénylett,
ragyogó láng lobogott előtte.
Meglátta végre a mélység farkasát,
a tó úrnőjét. Teljes erőből
- 1520 fejére sújtott, nem fogta vissza
a csapást. Vad csatadalt énekelt
az ellenfél koponyáján a kard gyűrűs vasa,
de nem harapott a penge, nem hagyott nyomot
bőréen. A csataláng cserbenhagyta a szükségben
- 1525 a herceget, bár már számtalanszor helytállt, sisakokat
hasított ketté, a halálra rendelték
egyikét sem kímélte – először történt,
hogy a drága kincs kudarcot vallott.
Nem hagyta el bátorsága Hygelac rokonát,
- 1530 a dicsőségre gondolt, dühösen eldobta
kezéből a fegyvert, a földre hajította
a kanyargós mintájú mives acélpengét
az elszánt harcos. Erejében, marka
szorításában bízott. Bölcsen cselekszik
- 1535 a férfi, ha győzni akar, és nem félti életét,
örök hírnevet a harcban keres magának.
Kímélet nélkül kapta el vállánál
Grendel anyját a geatok hőse,
haragra gyúlt, s halálos ellenségét
- 1540 földhöz vágta felbőszült dühében.
De az sem maradt adósa sokáig:
vad szorítással válaszolt, rávetette
magát a fáradó férfira, s a dulakodásban
egyensúlyát veszítve elesett Beowulf.
- 1545 Fölékerekedett a nő, fénylő, széles
kését előhúzta, hogy egyetlen fiáért
elégtételt vegyen. A vendégnek páncél
fedte vállát, ez védte életét,
hogy kardhegy és penge kárt ne tegyen benne.
- 1550 Elpusztult volna Ecgtheow gyermeke
a föld gyomrában, a geatok bajnoka,
ha nem védelmezi vasból szőtt inge,
a kemény harci háló, de a hatalmas Isten,
a Mindenek Királya kezében volt a győzelem.
- 1555 A Mennyegek Ura meghozta döntését,
mint azt helyesnek látta. A hős felállt.

Nagy Andrea és Miklós Ágnes Kata fordítása

Fordítói jegyzet

- A *Beowulf* a leghosszabb és kétségkívül a legismertebb óangol költemény, 3182 sorával a teljes fennmaradt óangol költészeti korpusz mintegy tizedét teszi

ki. Szerzője, keletkezésének pontos helye és ideje ismeretlen. Egyetlen, a 10. sz. végéről – 11. sz. elejéről származó, kalandos sorsú kéziratban maradt fenn, amely jelenleg a British Library gyűjteményében található.

Bár a vers jelenlegi formájában keresztény angolszász költő műve, cselekménye a 6. századi Skandináviában játszódik. Több szereplője ismert egyéb forrásokból, de a címadó hős nem fordul máshol elő. A költemény Beowulf ifjú- és öregkorát is bemutatja, és bár számos történet megjelenik a történeten belül, a cselekmény fősodrát három, képzeletbeli lényekkel vívott küzdelem alkotja. Az első Grendel, Káin emberevő ivadéka, aki tizenkét éven át háborgatja a dán királyi udvart. A második Grendel – névtelen – anyja, aki bosszút akar állni Beowulf által megölt fiáért. A harmadik és utolsó küzdelemben egy tűzokádó sárkány az ellenfél, akit az idős Beowulf legyőz ugyan, de a harcban maga is elpusztul. Az itt olvasható ének a Grendel anyjával vívott csata egy részletét mutatja be. Miután az asszony rajtaütött a dánok csarnokán, Beowulf követi a tóig, amelyben lakik, és alászáll a mélybe, hogy megküzdjön vele.

A *Beowulf*ból többen is fordítottak magyarra részleteket, így például Weöres Sándor, aki többek között az itt közzétett éneket is lefordította. A vers első teljes magyar fordítása azonban csak 1995-ben jelent meg, Szegő György tollából.

Az óangol költeményekben nem maguk a történések a legfontosabbak, hiszen ezek kimenetele többnyire előre tudható. A hangsúly a „szavak szövésén”, a díszítésen, az ismert történet értő, esztétikai élvezetet nyújtó elbeszélésén van. Az új fordítás elkészítése során elsősorban a formahűséget, az alliterációs képlet megőrzését tartottuk szem előtt, és tudatosan kerültük az archaizálást. Célunk egy olyan *Beowulf* megteremtése volt, amely gördülékeny, élő nyelven szól, át-hidalva a legalább ezeréves szakadékot a névtelen szerző és a mai olvasó között, ugyanakkor megőriz valamit az eredeti zenéjéből és hangulatából a magyar olvasók számára.

